

การศึกษาลวดลายหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนา
ลวดลายบนเครื่องเรือน : กรณีศึกษา กลุ่มหัตถกรรมเครื่องจักสานบ้านหนองขอน อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

Study design and crafts, basketry local folk. For Approach the design and
development patterns on the furniture: a case study of handicraft wicker Nong
Khon Ubon Ratchathani Province.

ประทักษ์ คุณทอง¹
Pratak Coonthong¹

บทคัดย่อ

การศึกษาลวดลายหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาลวดลาย
บนเครื่องเรือน : กรณีศึกษา กลุ่มหัตถกรรมเครื่องจักสานบ้านหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น ประเภทเครื่องใช้
ภายในบ้านพบว่าลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ และผู้วิจัย
พบว่ามีลวดลายที่ได้รับความนิยมและน่าสนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ มีจำนวน 17 ลวดลาย คือ 1.ลายสามชั้นลง 2.ลาย
ตีหล่ม 3.ลายครุ 4.ลายครูป 5.ลายกัน 6.ลายสาม 7.ลายกระดิ่งฝัด 8.ลายตาแหลมมิต 9.ลายสองชั้นลง 10.ลายหน่วย 11.
ลายตาแหลม 12.ลายสอง 13.ลายขอ 14.ลายข้างกระแต 15.ลายปลา 16.ลายชิต 17.ลายดอกผักแว่น
โดยในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างแนวทางในการออกแบบและเพิ่มมูลค่าของงานจักสานให้เป็นที่รู้จักและเพิ่มรายได้แก่
ชุมชนท้องถิ่นโดยกลุ่มผู้ผลิตในแต่ละชุมชนสามารถนำแนวทางในการประยุกต์ใช้และพัฒนาเข้ากับงานของตน สามารถต่อ
ยอดใช้กับวัสดุสมัยใหม่ และยังสามารถเผยแพร่ให้กับชุมชนอื่น เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม
ภายในชุมชนและเป็นการอนุรักษ์รูปแบบและลวดลายของเครื่องจักสานที่กำลังจะสูญหายเพื่อเพิ่มมูลค่าของงานจักสานให้
มีแนวทางในการประยุกต์และพัฒนาให้มากขึ้นและเป็นแนวทางในการกำหนดอนาคตของงานหัตถกรรมจักสานท้องถิ่น
ตลอดจนการเผยแพร่อนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาให้คงอยู่ต่อไป

คำสำคัญ : ศิลปหัตถกรรม, ลวดลาย, ลักษณะเฉพาะถิ่น

ABSTRACT

Study and analysis of the patterns of local folk handicraft wicker. The pattern of home
appliances, handicrafts, basketry types of home appliances. The researchers surveyed. The researchers
found that the patterns are popular and attractive in their application for a total of 17 patterns.
In this study. Create guidelines for the design and increase the value of the basket as well as the local
community and increase revenue by manufacturers in each community can lead the way in the
application and development into their work. Can be reproduced using modern materials. And can

also be shared with other communities. The future of publishing as well as local handicrafts woven heritage conservation wisdom to continue.

Keyword : Art and Crafts, Pattern, Locality

¹ หลักสูตรนฤมิตศิลป์, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง และนฤมิตศิลป์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, จังหวัดมหาสารคาม 44150, ประเทศไทย.

¹ Department of Creative Art, Faculty of Architecture Urban Design and Creative Arts, Mahasarakham University, Mahasarakham 73000, Thailand.

หัตถกรรมไทยมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวชนบทมานาน เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติตามสภาพภูมิศาสตร์ และการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่มีอยู่มากทำให้เกิดการสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทำขึ้นจากวัสดุพื้นบ้านที่สามารถผลิตขึ้นใช้เองเป็นส่วนมาก โดยแรงงานในครอบครัวเป็นหลักสืบทอดมาเป็นเวลายาวนาน ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่สนองความต้องการในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย อาทิเช่น ผลิตเพื่อใช้สอยในครอบครัว เช่น การทอผ้า การทำภาชนะจากเครื่องปั้นดินเผา การทำจักสานต่างๆ ไว้ใช้ภายในบ้าน เป็นต้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์เป็นวัสดุที่ได้จากการหาจากท้องถิ่น งานหัตถกรรมจึงคงความสำคัญในการแสดงออกถึงศิลปะที่แฝงไว้ด้วยวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม และประเพณีของท้องถิ่น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ 2532 : 15)

ลวดลายในการจักสานเพื่อขึ้นรูปทรงของเครื่องจักสานนั้นเป็นวิธีที่มีแบบแผน และมีระบบระเบียบอย่างหนึ่ง เพื่อการสร้างโครงสร้างของเครื่องจักสานให้เกิดการเชื่อมต่อซ้ำๆ กันไป โดยใช้ลักษณะการขัดกันของเส้นตอกหรือวัสดุอื่นที่ใช้จักสานได้ เพื่อให้เกิดแรงยึดเหนี่ยวระหว่างกันจนเป็นผืนแผ่นเพื่อเป็นผืนของโครงสร้างเครื่องจักสานตามต้องการ (ศักดิ์ชาย ลีक्षा 2544 : 15) ซึ่งลวดลายที่เกิดขึ้นถือได้ว่าเป็นการปรับปรุงแก้ไขของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมนุษย์นั้นพบว่า สิ่งที่ธรรมชาติสร้างให้มีความไม่เหมาะสมสอดคล้องต่อการนำไปใช้งาน มนุษย์จึงเริ่มต้นปรับปรุงเปลี่ยนแปลงลักษณะรูปทรงของสิ่งต่างๆ รอบตัว และการที่มนุษย์ดัดแปลงรูปทรงของสิ่งแวดล้อมนับว่ามนุษย์ได้เริ่มต้นการออกแบบ (นวลน้อย บุญวงษ์ 2539 : 8)

เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมอย่างหนึ่ง ที่มนุษย์คิดวิธีต่างๆ ขึ้นมาโดยอาศัยวัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ง่ายในแต่ละยุคสมัย เครื่องจักสานเป็นงานฝีมือที่ต้องอาศัยศิลปะร่วมกับประโยชน์ใช้สอย นับวันเครื่องจักสานที่มีความประณีต สวยงาม เหล่านี้จะสูญหายไปกับกาลเวลาที่เปลี่ยนไป คนเฒ่า คนแก่ที่เคยทำมาในอดีตนับวันจะหาได้ยากยิ่งขึ้น คนรุ่นใหม่ภายหลังก็เลิกทำ เลิกให้ความสำคัญที่จะเรียนรู้รักษามรดกนี้เอาไว้ (ศักดิ์ชาย ลีक्षा.2544) หัตถกรรมจักสานบ้านหนองขอน จังหวัดอุบลราชธานี มีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของลวดลาย เทคนิคลักษณะการสาน การนำเอารูปแบบจากธรรมชาติมาประยุกต์ให้เกิดลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น สำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลลวดลายที่ได้รับความนิยมและน่าสนใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับงานออกแบบลวดลายบนเครื่องเรือนในอนาคตต่อไป

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ลวดลายหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาลวดลายบนเครื่องเรือน : กรณีศึกษา กลุ่มหัตถกรรมเครื่องจักสานบ้านหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านอีสานหลายๆ ลวดลาย เพื่อแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้ร่วมกับการออกแบบลวดลายบนเครื่องเรือน รวมไปถึงการนำเอาลักษณะเด่นของงานหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น เพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์หัตถกรรมท้องถิ่นที่กำลังจะสูญหายไปให้ดำรงอยู่ และมีการผลิตสืบทอดต่อไปเพื่อเป็นมรดกของลูกหลานซึ่งเป็นแนวทางอีกประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชน และยังแสดงถึงจุดเด่นของวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย และเป็นความภาคภูมิใจในศิลปะลวดลายเครื่องจักสานของไทยให้เป็นที่รู้จักต่อคนทั่วโลกตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์ผลงาน

ศึกษาลวดลายหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น จากกลุ่มหัตถกรรมเครื่องจักสานบ้านหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ศึกษาเทคนิคการนำลวดลายไปประยุกต์ใช้กับวัสดุสมัยใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการออกแบบลวดลายบนเครื่องเรือน

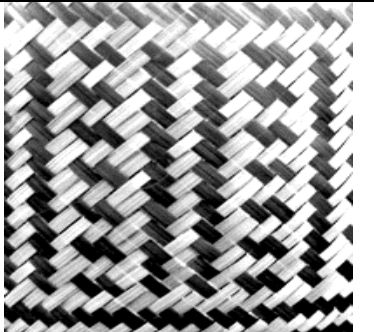
กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

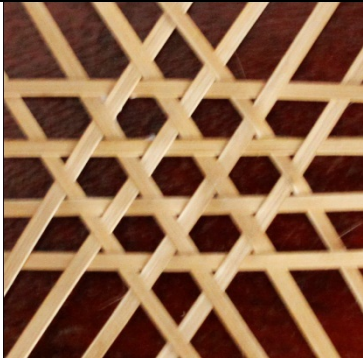

ผลการศึกษารูปแบบลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่น จากกลุ่มหัตถกรรมเครื่องจักสานบ้านหนองขอน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนาม โดยการประสานงานกับกลุ่มผู้ผลิตงานหัตถกรรมจักสานพื้นบ้านเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่จะว่างเว้นจากภาระงานประจำและมีเวลารว่างในการให้ข้อมูลและสามารถเข้าร่วมดำเนินการ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปแนะนำตัวกับชุมชนและกลุ่มผู้ผลิตเพื่อขอความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ได้สำรวจและศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของรูปแบบงานผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพิ่มเติม โดยได้ใช้วิธีการสังเกต สอบถาม พูดคุยกับสมาชิกในชุมชนแบบไม่เป็นทางการและสอบถามข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยพบว่ามียลวดลายที่ได้รับความนิยมและน่าสนใจในการนำมาประยุกต์ใช้ มีจำนวน 17 ลวดลาย โดยแบ่งตามตาราง ดังนี้

ตาราง 1

ลำดับ	รูปแบบลวดลาย	ข้อมูลที่ได้
1		ชื่อลวดลาย ลายสามชั้นลง ข้อมูล ได้จากภาชนะประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน คือ หวดนึ่งข้าว มีลักษณะทรงจั่วใช้ลายขัด สาม และสอง เป็นตัวประสานของตัวภาชนะ ใช้เพื่อนึ่งข้าวเหนียว
2		ชื่อลวดลาย ลายตีหล่ม ข้อมูล เป็นลายที่อยู่ส่วนท้ายของตะกร้าหาบของ โดยเป็นทรงกระบอกกันสอปเป็นสี่เหลี่ยมใช้หาบของได้สารพัด และใช้ได้ทั้งการหิ้วและการหาบคอน

ลำดับ	รูปแบบลวดลาย	ข้อมูลที่ได้
3		<p>ชื่อลวดลาย ลายครุ</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่อยู่ด้านข้างของครุ ซึ่งมีรูปทรงเป็นทรงกระบอก ก้นสอบเป็นสี่เหลี่ยมคล้ายตะกร้าหาบ โดยใช้ตักและบรรจุน้ำ</p>
4		<p>ชื่อลวดลาย ลายครุบ</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่พบบนภาชนะใช้นึ่งข้าว คือ มวย ซึ่งมีลักษณะทรงกระบอกส่วนล่างจะแคบ มีลักษณะคล้ายๆ กับ หวดนึ่งข้าวเหนียวแต่จะใช้ปริมาณได้มากกว่าและแข็งแรงทนทานกว่าหวด เพราะมวายนั้นมีความหนาจากการสานถึง 3 ชั้น</p>
5		<p>ชื่อลวดลาย ลายก้นลิง</p> <p>ข้อมูล เป็นลายสานที่อยู่ส่วนท้ายของกระติบข้าวเหนียว โดยกระติบนั้นมีรูปทรงเป็นกระบอกสูงคล้ายกระป๋องมีลักษณะคล้ายก่องข้าวแต่ไม่มีขา สำหรับใส่ข้าวเหนียวนึ่ง</p>
6		<p>ชื่อลวดลาย ลายสาม</p> <p>ข้อมูล เป็นลวดลายที่พบบนภาชนะเครื่องใช้ภายในบ้าน คือ กระจาด ซึ่งเป็นภาชนะใส่ของไปในสถานที่ต่างๆ มีรูปทรงเป็นปากกลมก้นสอบเป็นสี่เหลี่ยม</p>

ลำดับ	รูปแบบลวดลาย	ข้อมูลที่ได้
7		<p>ชื่อลวดลาย ลายกระดิ่งฝัด</p> <p>ข้อมูล เป็นลายคล้ายลายขัดแตะ ซึ่งเป็นลายเดี่ยวที่ใช้ทำกระดิ่ง โดยกระดิ่งมีรูปทรงกลมแบน ใช้สำหรับฝัดสิ่งที่ไม่ต้องการออกเมล็ดจากข้าวเปลือก หรือเมล็ดพันธุ์พืชต่างๆ</p>
8		<p>ชื่อลวดลาย ลายตาแหวนมีด</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่พบบนส่วนฝาปิดของก่องข้าว มีความเหนียวและทนทาน โดยก่องข้าวมีรูปทรงเป็นทรงกระบอกตรงกลางมีลักษณะป้องผายออกมา มีฝาปิดมาหาหรือฐานเป็นไม้เป็นกากบาทไขว้</p>
9		<p>ชื่อลวดลาย ลายสองชั้นลง</p> <p>ข้อมูล ลายสองชั้นลง จักสานอยู่ในภาชนะที่ใช้ภายในบ้าน คือ กระชอน และหวดนั่งข้าวเหนียว โดยใช้กรองกะทิ กรองเศษวัสดุที่ไม่ต้องการต่างๆ โดยมีรูปลักษณะเป็นครึ่งวงกลม</p>
10		<p>ชื่อลวดลาย ลายข้างกระแต</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่นำเอารูปแบบทางธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ส่วนมากมักนิยมสานบนกระดิ่งข้าวเหนียวเพื่อความสวยงาม</p>

ลำดับ	รูปแบบลวดลาย	ข้อมูลที่ได้
11		<p>ชื่อลวดลาย ลายตาแหวน(ลายเฉลว)</p> <p>ข้อมูล เป็นลายของชะลอมบรรจุข้าวของเครื่องใช้ จะประกอบด้วยเส้นตอกที่ใช้สานจำนวน 3 เส้น วางขัดกันในแนวทแยง มีประโยชน์ใช้สอยต่าง เป็นเป็นลายที่มีความเกี่ยวข้องกับ คตินิยมความเชื่อของคนไทย ที่มีมาแต่โบราณกาลอีกด้วย</p>
12		<p>ชื่อลวดลาย ลายสอง</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่ทบบน ตะกร้าหาบของและกระจาดตามหน้าที่ใช้สอยที่คล้ายคลึงกันโดยใช้ใส่ของได้สารพัด โดยทั้งสองภาชนะนั้นมีส่วนคล้ายกันคือปากกลม กัน สอดกันเป็นสี่เหลี่ยม</p>
13		<p>ชื่อลวดลาย ลายหน่วย</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่ทบบนฝาชี ซึ่งจะอยู่ด้านข้างของฝาชี ซึ่งเป็นภาชนะปิดครอบอาหาร โดยฝาชี เป็นรูปทรงจั่ว โดยมีลักษณะที่ต่างกันที่ยอดฝาชีซึ่งจะมีทั้งมีจุกและไม่มีจุก</p>

ลำดับที่	รูปแบบลวดลาย	ข้อมูลที่ได้
13		<p>ชื่อลวดลาย ลายดอกผักแว่น</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่นำเอารูปแบบทางธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ส่วนมากมักนิยมสานบนกระติบข้าวเหนียวเพื่อความสวยงาม</p>
14		<p>ชื่อลวดลาย ลายขอ</p> <p>ข้อมูล เป็นลายที่ประยุกต์ขึ้นมาใหม่ซึ่งจะแตกต่างจาก ลายขอ จากท้องถิ่นอื่นด้วยเรื่องการยกขึ้น-ลงของเส้นดอ ก ต่างจากลายขอเก่า ที่เป็นลายดั้งเดิม มักนิยมสานบนกระติบข้าวเหนียวเพื่อความสวยงาม</p>
15		<p>ชื่อลวดลาย ลายขิต</p> <p>ข้อมูล เป็นลายดั้งเดิมของท้องถิ่น พบได้ทั่วไปแต่ลายขิต ที่บ้านหนองขอน รูปแบบลวดลายต่างจากที่อื่นๆ เน้นความเรียบง่าย ไม่ประณีตมากนัก ถ้าเทียบกับ ลายขิต จากท้องถิ่นอื่น มีรูปลักษณะตัวงานของลวดลายที่ชัดเจน</p>

17		<p>ชื่อลวดลาย ลายปลา</p> <p>ข้อมูล ลายที่นำเอารูปแบบทางธรรมชาติของปลา มาประยุกต์ใช้ สานเป็นกลุ่มจังหวะเว้นจังหวะ มักนิยมสานบนกระต๊อบข้าวเหนียวเพื่อความสวยงาม</p>
----	---	---

เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของชาวบ้านหลายอย่าง เช่น สะท้อนให้เห็นความชาญฉลาดในการเลือกสรรวัตถุดิบที่จะนำมาใช้ทำเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านจะมีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุดิบแต่ละชนิดเป็นอย่างดี แล้วนำมาดัดแปลงแปรรูปเป็นวัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสานด้วยวิธีง่ายๆ แต่สนองการใช้สอยได้ดี จากการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านประเภทเครื่องใช้ภายในบ้านท้องถิ่น ภาพรวมของรูปแบบลวดลายจากเครื่องจักสานพื้นบ้านประเภทเครื่องใช้ภายในบ้าน พบว่ารูปแบบที่เกิดขึ้นมาจากภูมิปัญญา ของชาวบ้านภายในท้องถิ่นที่สืบทอดกันมานั้นเป็นการสร้างรูปแบบเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันโดยเครื่องจักสานอันเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน กำลังจะสูญหายไป เพราะเหตุเนื่องมาจาก ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผลงานเหล่านั้นมีรูปแบบที่สอดคล้องกันกับการใช้งานและเป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องจักสานแต่ละชนิด ผลงานที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ปราศจากการปรุงแต่ง และเป็นเอกลักษณ์ตามรูปแบบของวิถีชีวิต

แนวทางการนำลวดลายจากหัตถกรรมเครื่องจักสานพื้นบ้านท้องถิ่นอีสานไปประยุกต์และพัฒนาใช้ในการออกแบบลวดลายบนเครื่องเรือน โดยมีความสอดคล้องกับ วิบูลย์ ลี้สุวรรณ กล่าวว่า บรรพบุรุษชาวอีสานยังได้ประดิษฐ์ลวดลายสานจากความคิดที่ได้จากประสบการณ์มาสร้างจินตนาการเป็นรูปลายต่าง ๆ โดยอาศัยพื้นฐานเดิมที่ดีเยี่ยมเป็นหลักในการสาน ลายที่พัฒนาขึ้นนี้จะมีพื้นฐานจากลายแม่ แต่มีลายละเอียดเพิ่มเติม และลักษณะลายแม่ยังปรากฏเด่นอยู่ ตัวอย่างลายเหล่านี้คือ ลายลบน้ำ ลายตีกลม ลายตีกระจาย เป็นต้น จากงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาผู้วิจัย สรุปได้ว่า

1. การออกแบบต่อยอดทางศิลปวัฒนธรรมการออกแบบ ควรศึกษาถึงความเป็นมาความสำคัญของเนื้อหาที่ติดมากับชิ้นงานที่ได้เลือกมาประยุกต์ เพื่อนำมาผนวกกับแนวคิดใหม่ให้สอดคล้องโดยไม่เสียคุณค่าของเดิมทั้งนี้การต่อยอดการเพิ่มมูลค่าและแสดงคุณความงามนั้นจะออกมาในรูปแบบการใช้ประโยชน์
2. การเปลี่ยนความคุ้นเคยให้แตกต่างออกไปการใช้งานหรือการรู้จักใช้สิ่งของบางอย่างที่เคยชิน อาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายซ้ำซาก ซึ่งการสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับสิ่งจำเจจะทำให้ได้ผลงานที่สร้างสรรค์น่าสนใจต่างออกไป
3. การสืบสานภูมิปัญญา ความรู้เชิงช่างหัตถกรรมจากอดีตมีคุณค่าทางมนุษยวิทยาและน่าสนใจ เพราะองค์ความรู้ถูกวิเคราะห์และผ่านการแก้ปัญหาามาก จนเกิดการชำนาญเฉพาะทางเมื่อนำความรู้ที่กลับมาใช้อีกครั้งต้องมีการออกแบบใหม่โดยอาศัยแนวคิด เทคนิควิธีการเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งานจริงในปัจจุบัน
4. การใช้แรงบันดาลใจและอิทธิพลเป็นต้นแบบสิ่งที่ประดิษฐ์จากศิลปกรรมงานสร้างสรรค์ต่างๆ สามารถเป็นงานต้นแบบในการสร้างสรรค์ต่อยอดให้แตกแขนงทางความคิดและรูปแบบได้เป็นอย่างดี
5. การกำหนดรูปแบบผลงานจากรูปแบบการใช้งานจริงรูปแบบ การใช้งานเป็นปัจจัยสำคัญเสมอ สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ในชีวิตประจำวัน ลักษณะการใช้งานจะเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการออกแบบได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

นิกร นุชเจริญผล . 2525 . ลายสาน . กรุงเทพฯ : ม.ป.พ

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. 2532. ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.

ศักดิ์ชาย สิกขา.2552.ต่อยอดภูมิปัญญาหัตถกรรม. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ส่งเสริมอุตสาหกรรมแม่ลายจักสาน. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.